

Szentirmai, Tamás: Contemporary classicism

Citation: Metszet, Vol 13, No 2 (2022), pp 52-57,

<https://doi.org/10.33268/Met.2022.2.7>

Received: 01 February 2022

Accepted: 16 March 2022

Published: 25 April 2022

Abstract: VILLA, BUDAPEST, HUNGARY; ARCHITECTS: KATALIN FAZEKAS and ÁRPÁD VILICS

Referencing classical concepts of horizontal articulation and strict application of proportions this contemporary interpretation of the built form informs a new sense of order. The choice of material ranging from timber boarding to exposed concrete follow a strict design discipline which informs this villa's interior spaces and how they connect to the surrounding environment.

01

KORTÁRS KLASSZICIZMUS

LEJTŐBE ILLESZTÉS A SVÁBHEGYEN | BUDAPEST

A budai hegyvidék meghatározó városrésze, a Svábhegy villákkal gazdag története a 19. század első feléig nyúlik vissza. A terület akkor még vadregényes szépségét a művészvilág fedezte fel, majd hamarosan egyre többeket vonzott, sorra épültek a klasszicista, majd később a historizáló villák, üdülők egészen addig, amíg a század vége felé a szintén itt élő Jókai Mór már a következő szavakkal jelezte a városrész romantikus, kezdeti periódusának végét: „De csak addig volt a Svábhegy paradicsom, a míg a spekulánsok meg nem tudták, hogy az.” [1] A nagyméretű telkek kezdeti laza beépítését egyre sűrűbb követte, majd a 20. század folyamán a terület be is olvadt a főváros szövetébe. A településszerkezet átalakulása ellenére természetközelségének, hegyvidéki jellegének köszönhetően a Svábhegy máig kiemelt helyszíne a nagy értékű lakóingatlanoknak.

02

- 01 A telek vonalvezetése és az átrium átlyukadása eredményezi a sátoztető szabálytalannak tűnő formáját
- 02 Az épület téri és működési központja, a bevilágító átrium

ÉPÍTÉSZ |
Fazekas Katalin, Vilics Árpád

FOTÓ |
Danyi Balázs

SZERZŐ |
Szentirmai Tamás DLA

—Az utca telkei már a későbbi időszak sűrűbb szövetéből adódnak, a nem túl nagy telekszélesség a rendkívüli domborzati viszonyok miatt nagy mélységgel egészül ki. A majd 100 méter mély telek az utca felől erősen lejt, távolabbi, alsóbb harmada védett erdőterület, ahol semmilyen építés, sem a meglévő faállomány zavarása nem engedélyezett. Ennélfogva, illetve az utca felőli lankásabb telekkezdet okán az épület fent az utcához közel, a meredek, sűrű fás rész határán kapott helyett. A ház egyfajta átmenetet teremt a még érezhetően lüktető városi közeg és a gazdag vegetációjú, buja hegyoldal között. A város felé alapvetően záró épülettömeg a meredek lejtő felé nyílik meg mindkét szinten hangsúlyosan. A zavartalan zöld völgy látványába merülve csupán a távolban magasodó János-hegyi Erzsébet-kilátó helyez vissza a városi kontextusba.

—Az épület alapvető tömegalakításában – a négyzetes alapú alacsony hajlású sátoztető tömegben – absztrakt, távoli árnyalt utalást fedezhetünk fel a terület múltját jellemző klasszicista vilákok arányaira és tetőformálására, miközben a terület adottságaira, a meredek lejtésű domborzatra

01

03-04 A tömeg kiharapásai, áttörései állandó átlátásokat, a természettel intenzív kapcsolatokat eredményeznek
 05 Az épület tömegalakítása és belső működése is a telek meredekségét használja ki

reflektáló határozott kortárs megoldások, építészeti részletek egyértelműen mentesek a múlt felé fordulástól, az utca meglehetősen heterogén és bizonytalan értékű építészeti jellegétől. A relatív keskeny telekszélességre vezethető vissza az épület hosszirányú, lejtő felé történő kitarulkozása, míg a tulajdonképpen kompakt zárt tömeg további megnyitását az excentrikusan elhelyezett, mindkét szinten átfutó átrium biztosítja. A tetőn átvezetett átrium és az épülettömeg utcával párhuzamos negyedik oldalának ferdeségéből adódó dőlt ereszt eredményezi, hogy a majdnem szabályos sátor tető ellenére a zárt tömeg dinamikusan felszakad, és a szabályozás megkövetelte magastető a domborzatra reflektáló játékos tömegformává szelídül, elrejtve

02

a klasszikus utalást, egyben az épület valódi méretét is. Az átrium is fontos és több szempontból is értelmezhető határhelyzetbe kerül. Az épülethez hasonlóan, ám jóval árnyaltabban vezeti át az építettet a természeti közegbe, teremti meg a kint és bent átmenetét, miközben betölti gyakorlati szerepét, a két szint belső tereinek megvilágítását.

Az épület domborzati reflexiói folytatódnak a telek épített bejárati részének többi megoldásában is. A támfalak és az épület kiharapásainak egymásra reflektáló játéka, dús vegetációja finoman utal a meredek lejtősségre, és ebbe a kontextusba illeszkedik az alsó szintre süllyeszthető parkolólift terepszint, zöld terepteraszként való kialakítása is.

03
04

05

A szűkszavú, de erőteljes megoldások határozott, szigorúan szerkesztett renddé állnak össze

—Ahogyan a tömegalakítás kiindulásában árnyaltan felfedezhető klasszikus utalás a további formálások következtében elrejtőzött, úgy tűnik elő az egyértelműen kortárs anyaghasználat és részletmegoldások esetében azok összeállása után. A szűkszavú, de erőteljes megoldások határozott, szigorúan szerkesztett renddé állnak össze. A külső homlokzat egyedi téglalburkolata tömör és súlyos, igazodva a hegy monolitikus jellegéhez, a tető által védettebb pozícióban lévő lamellás, fekete festett faburkolat intenzív reflexió az erdő sűrűségére, a külső és belső térben egyaránt markánsan megjelenő, a deszkaszaluzatnak köszönhetően ismét a természeti kapcsolódást erősítő beton pedig klasszikus tartószerkezeti tektonikus szerepet kap. Az anyagok teljes felületeket borítanak, anyagváltás a tektonikának megfelelően történik.

05

—A monolitikusnak, zártnak tűnő tömegalakítás valójában a körbefutó tető alatt egy nagyon tagolt belső világot rejt, számtalan fedett térrel, terrasszal, melyek a belső lakórész védett átmeneti külső kapcsolatai. A belső fő térszervező eleme a külső tömeget is meghatározó átrium, e körül helyezkednek el a funkciók, a helyiségek mindkét szint esetében. A tér alakításában a racionális szerkesztésű, a külső térben is érzékelt beton tartószerkezeti elemek a meghatározóak, melyek hangsúlyos

06

06 A látszóbeton gerendák, a tetőszerkezet ritmikája hangsúlyosan artikulálja az áramló, belső teret

07 A tervek mind vízszintes, mind függőleges irányban szorosan kötődnek a telek vonalvezetéséhez

ritmikájukkal, formálásukkal artikulálják azt. Míg a beton visszatér a külső térből, addig a fekete lamellás faburkolat a benti térben melegebb, természetes színében jelenik meg, a súlyos téglaburkolat helyett pedig fehér vakolat tűnik fel. Az anyagok bent is felületszerűen vannak jelen, az anyagváltás is a tektonikához kötődik, a vasbeton gerendák és a tetőlemez vízszintesen tagolják, zárják a belső teret, eddig a magasságig futnak a nyílászárók, a vakolt felületek. A tereket felületek határolják, nincsenek ezeket megtörő elemek – nyílászárók, bútorok –, hanem a funkciók mind bennük vannak elrejtve. Ahogy Adolf Loos írja „A ház falai jelentik az építész birodalmát. A falak éppúgy hatáskörébe tartoznak, mint azok a bútorok, amelyek nem mozgathatók. Ezeknek nem is szabad bútoroknak kinézniük. A fal részét jelentik...” [2]

—A tagolt szerkesztés eredményezi, hogy a bejárati szinten a belső elválasztófalak nélkül kialakuló egybefüggő, áramló tér, mely folytonos átlátásokat, vizuális

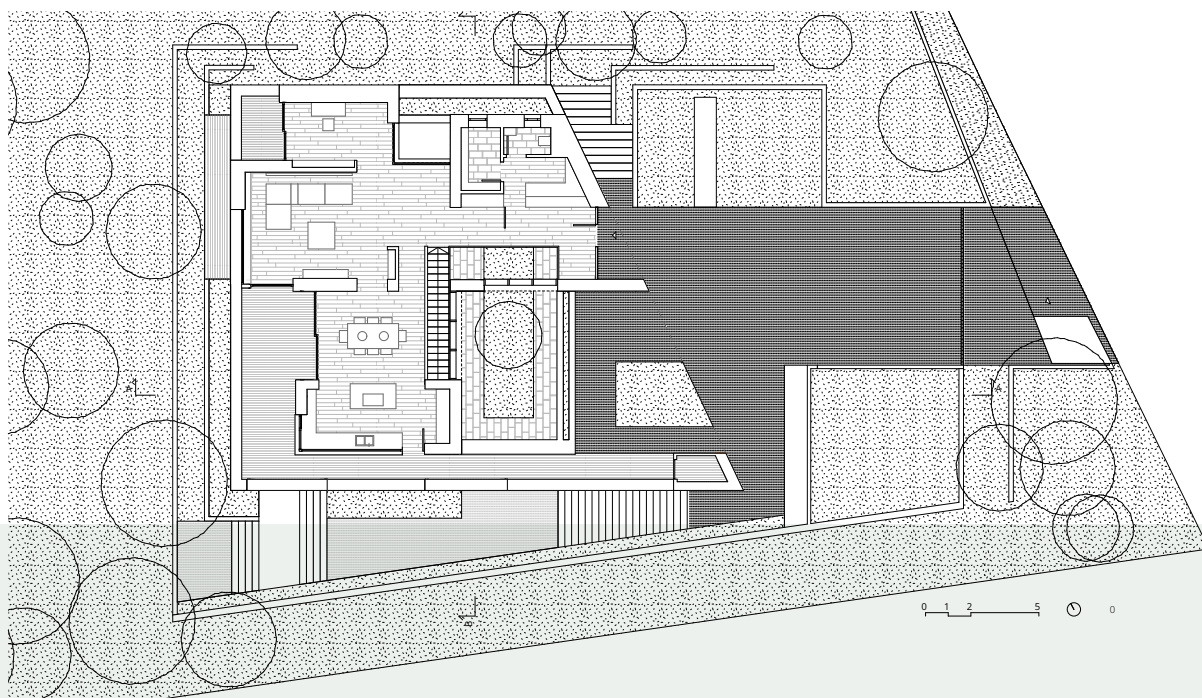
06

kapcsolatokat eredményez, egyben jól artikulált belső funkcionális megkülönböztetést biztosít. A lenti térszint esetében a már sokat emlegetett átrium körül alakul ki az áramló tér, mely összeköti az erdő felé tájolt privát szobákat és a már terepbe bújó wellnessrészt és a mögötte található üzemi területet a süllyesztett gépkocsibeállóval.

—A gondos, minden részletre kiterjedő tervezés a műszaki megoldásokra és folyamatos művezetésre is nagy hangsúlyt fektetett, és szerencsés módon odafigyelő kivitelezői hozzáállással találkozott.

Ahogy a klasszicizmus korában az antik építészet rendezettségét és egyszerűségét tekintették mintának, a vízszintes tagoltság és szigorú arányok voltak meghatározóak, úgy tekinthetjük ennél a háznál is ezeket fontos tervezői szempontként, ezáltal a klasszikus utalás további kortárs rétegeinek is értelmezhetjük.

07

07

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Jókai, Mór:** „A Svábhegy és a Zugligeret, Budapesti élet”, in *Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képen*, IX kötet, Magyar Királyi Államnyomda, Budapest 1893, hozzáférhető: <<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/OMMonarchia-az-osztrak-magyar-monarchia-irasban-es-kepben-1>> [utolsó belépés: 2022-01-12].
- [2] **Loos, Adolf:** „A bútorok felszámolása” 1924, in Kerékgyártó Béla: *Adolf Loos Ornamentals és nevelés*, válogatott írások, Terc, Budapest 2004, p 280.

ÉPÍTÉSZET ÉS BELSŐÉPÍTÉSZET: Fazekas Katalin DLA, Vilics Árpád (Kettőopera Stúdió) | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS: Baranyi Ágnes, Vereb-Dér Anna | BELSŐÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS: Borzsák Veronika DLA, Csaba Zita, Péter Katalin | TARTÓSZERKEZET: Madaras Botond, Madaras Koppány (mdrs2 Kft.) | GÉPÉSZET: Végő Benedek (Astra Consulium Kft.) | ELEKTROMOS TERV: Tóth Zoltán | KERTTERV: Hómann János, Pécsi Máté (Objekt Kft.)